

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศ สำหรับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกล จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการให้ความรู้ ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และเจตคติของนักศึกษาที่ได้ศึกษาตามรูปแบบการให้ความรู้ที่ได้สร้างขึ้นโดยผ่านชุดการสอนแบบจุลบท (Minicourse)

วิธีดำเนินการเพื่อพิจารณารูปแบบ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างรูปแบบ มีขั้นตอนย่อยดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา สาเหตุ และผลกระทบเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศ วิธีการพัฒนารูปแบบและองค์ประกอบการเรียนรู้ จากเอกสาร ตำราทฤษฎี งานวิจัยต่าง ๆ และสถานการณ์จริง

1.2 สรุปประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ได้ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการให้ความรู้ ผ่านชุดการสอนตามแนวจุลบท

1.3 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.4 สร้างรูปแบบการให้ความรู้ ผ่านชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบทเรื่อง อันตรายของการขายบริการทางเพศ

1.5 ประเมินผลรูปแบบการให้ความรู้เชิงเนื้อหาและทฤษฎี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.6 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ มีขั้นตอนย่อยดังนี้

2.1 ประเมินผลรูปแบบการให้ความรู้ในเชิงนำไปปฏิบัติโดยครูผู้สอน

2.2 ทดลองใช้แบบทดสอบความรู้และแบบวัดเจตคติ

(Try Out) กับผู้เรียน

2.3 แก้ไขปรับปรุงรูปแบบตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 3 ศึกษาความรู้และเจตคติ มีขั้นตอนย่อยดังนี้

3.1 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการเข้าสู่การขยายบริการทางเพศ

3.2 สอนตามรูปแบบการให้ความรู้ผ่านชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบท

3.3 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และเจตคติ

2 ขั้นตอน คือ ประเมินผลก่อนการให้ความรู้ (Pre - test) และประเมินผลหลังการได้รับความรู้ (Post - test) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียน

หลังจากพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ครบ 3 ขั้นตอน ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขและทดลองใช้รูปแบบอีกครั้ง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขยายบริการทางเพศ ผ่านชุดการสอนแบบจุลบท ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. ผลการสร้างรูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขยายบริการทางเพศ จากการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน เนื้อหาการศึกษาองค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน - ภายนอกผู้เรียน เอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งคำแนะนำและข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน สามารถสรุปประเด็นสำคัญของการสร้างรูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขยายบริการทางเพศได้ คู่มือการใช้ชุดการสอนผ่านรูปแบบการสอนตามแนวจุลบทเรื่องอันตรายของการขยายบริการทางเพศ และชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบทเรื่องอันตรายของการขยายบริการทางเพศ ซึ่งมีความตรงตามเนื้อหาและทฤษฎี ดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดการสอนผ่านรูปแบบการสอนตามแนวจุลบท ประกอบด้วย

1.1 สิ่งที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติเป็นลำดับขั้น เป็นการเตรียมตัวก่อนให้ความรู้ ระหว่างให้ความรู้ และหลังให้ความรู้

1.2 รายละเอียดของสื่อแต่ละกิจกรรมของชุดการสอนตาม
แนวจุลบททุกตอน

2. ชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบท ซึ่งมีเนื้อหาความรู้รวม
8 เรื่อง คือ

- 2.1 ระบบแก๊กล่อลวงและชักนำเข้าสู่การขายบริการทางเพศ
- 2.2 บริโคนิยมและความฟุ่มเฟือย
- 2.3 การขาดจริยธรรมของบิดามารดา
- 2.4 ผลกระทบต่อสวัสดิภาพร่างกาย จิตใจและทรัพย์สินของ
ผู้ขายบริการทางเพศ
- 2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศ
- 2.6 การขายบริการทางเพศในประเทศญี่ปุ่น
- 2.7 การขายบริการทางเพศในต่างประเทศ
- 2.8 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

8 ชั่วโมง

สรุปผลการสร้างรูปแบบการให้ความรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า รูปแบบการให้ความรู้ด้านที่มาของรูปแบบ
ขั้นตอนการพัฒนาแบบมีความชัดเจนและต่อเนื่องดี และองค์ประกอบของรูปแบบ
มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และสามารถเป็นแนวทางในการเผยแพร่
ความรู้สู่ชุมชนในวงกว้างต่อไป ตรงตามเนื้อหาและทฤษฎีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตราย
ของการขายบริการทางเพศ

จากการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจากครูผู้สอน
11 คน และจากการทดลองใช้ แบบทดสอบความรู้และแบบวัดเจตคติ (Try Out)
จากผู้เรียน จำนวน 20 คน

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการให้ความรู้

ครูผู้สอนเห็นว่า รูปแบบการให้ความรู้ด้านคู่มือการใช้รูปแบบและ
ชุดการสอน มีความชัดเจน เข้าใจง่าย จัดลำดับขั้นตอนกิจกรรมได้ดี และต่อเนื่อง

สัมพันธ์กัน สื่อประกอบหลากหลายและน่าสนใจ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติมากที่สุด ($X=4.55$) และผลการทดลองใช้แบบทดสอบความรู้และแบบวัดเจตคติคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และ 0.97 ตามลำดับ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข.) ซึ่งสูงเพียงพอนำไปใช้ได้จริง

3. ผลการศึกษาความรู้และเจตคติในเรื่องเกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศ

จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อสอนตามรูปแบบผ่านชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบท และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากครูผู้สอนกลุ่มผู้เรียนในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่การขายบริการทางเพศ ครูผู้สอนจำนวน 2 คน และผู้เรียนจำนวน 47 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกล ซึ่งลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538

สรุปผลการศึกษาความรู้และเจตคติ

ครูผู้สอนเห็นว่า การสอนตามรูปแบบการให้ความรู้นี้ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อีกทั้งง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้ ควรขยายผลการใช้รูปแบบนี้ไปยังครูผู้สอนอื่น ๆ เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการถูกชักนำเข้าสู่การขายบริการทางเพศ ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย

ผู้เรียนเห็นว่า ตนได้รับความรู้ ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ชุดการสอนมีความเหมาะสมทุกขั้นตอน สื่อการศึกษาให้ความรู้และกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนแนะนำอธิบายให้ผู้อื่น เข้าใจสภาพปัญหาและวิธีป้องกันตนเองได้

ผลการศึกษาความรู้และเจตคติ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังจากได้รับความรู้เรื่องอันตรายของการขายบริการทางเพศ โดยทดสอบค่า ($t - test$) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นั่นคือหลังจากผู้เรียนได้รับความรู้ผ่านชุดการสอนแล้ว มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการได้รับความรู้ ผลการทดลองนี้สอดคล้องและเป็นไปได้ตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยวางไว้

ผลการนิเทศและติดตามผลการสอนตามรูปแบบการให้ความรู้ ผู้วิจัยพบว่าครูผู้สอนใช้เวลาเกินไปประมาณ 10 - 15 นาที สำหรับกิจกรรมในระยะแรก ๆ ต่อมาครูผู้สอนมีความคุ้นเคยมากขึ้น สามารถดำเนินการเองได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยลดการให้ความช่วยเหลือลง ครูผู้สอนเตรียมการล่วงหน้าในการศึกษาขั้นตอนและลำดับกิจกรรมสามารถสรุปเนื้อหาแต่ละเรื่องได้ชัดเจน นักศึกษามีความกระตือรือร้น สนใจ กล้าแสดงออก มีความคุ้นเคยและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นนี้สามารถให้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. ผลการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้รูปแบบการให้ความรู้มีความสมบูรณ์

เมื่อสิ้นสุดการนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้แล้ว ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากครูผู้สอน ผู้เรียนและข้อมูลการติดตามของผู้วิจัยเอง นำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ได้รับการเสนอแนะ ในส่วนที่ใช้ได้ ผู้วิจัยจะคงไว้ตามเดิม สรุปผลการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

4.1 ปรับแผนการสอนและกิจกรรม เรื่องที่ 3 และ 4 โดยปรับปรุงระยะเวลาการใช้สื่อและกิจกรรมระหว่างผู้เรียนและผู้สอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4.2 ปรับเป้าหมายด้านผู้สอนและผู้เรียนให้กว้างขึ้นเพื่อครอบคลุมถึงผู้ให้ความรู้และผู้เรียนที่กว้างขวางขึ้น

4.3 ปรับข้อความในจุดประสงค์เฉพาะให้เป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจนมากขึ้น

4.4 ปรับคู่มือการใช้รูปแบบ โดยเพิ่มการจัดกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากครูผู้สอนให้ความรู้แล้วในแผนการสอนเรื่องที่ 5 และ 8 โดยครูผู้สอนอาจเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศ และเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ หรืออาจจัดทัศนศึกษาออกสถานที่หรือจัดนิทรรศการและกระดานข่าว ตามความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศ เป็นผลที่ได้มาจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและแนวการสอนแบบจุลบทผู้วิจัยผสมผสานแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่ ทฤษฎี

การวางเงื่อนไขการกระทำของ บี. เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) และ ทฤษฎีปัญญาทางสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ผู้วิจัยให้ตัวแบบ สัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) ผ่านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น วิกิทัศน์ แดบบันทึกลีซิง ชาวจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวแบบแสดงความน่ากลัว อันตรายและผลเสียของการขายบริการทางเพศ การใช้ตัวแบบที่แสดงความน่ากลัว และรุนแรงผ่านกระบวนการทางปัญญา ผสมผสานกับ การใช้สิ่งเร้าของทฤษฎี การวางเงื่อนไขการกระทำ จึงมีลักษณะเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ตามลักษณะของ ระบบคือ มีปัจจัยป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) และเป็นลักษณะของการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้ การผสมผสานระหว่างทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นโดยคานึงทฤษฎี การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ผ่านชุดการสอนแบบจุลบท (Minicourse) ซึ่งเน้นที่กลุ่มสัมพันธ์ และรายวิชาย่อยที่จับสมบูรณ์ในตัวเองภายในระยะเวลาอันสั้น จึงทำให้การสร้าง รูปแบบการให้ความรู้มีความสอดคล้องและกลมกลืนอย่างยิ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความพอใจ และเห็นด้วยกับรูปแบบการให้ความรู้โดยผ่านชุดการสอนแบบจุลบทซึ่งแสดงให้เห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม

การสร้างรูปแบบนี้ แม้จะมีการพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องรองรับก็ตาม จึงยังเป็นรูปแบบตามอุดมคติหรือ สมมติฐานที่ตั้งขึ้น จึงจำเป็นต้องนำไปใช้อธิบายการสอนเชิงปฏิบัติในสถานการณ์จริง ด้วย เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การพัฒนา รูปแบบเช่นนี้ตรงกับแนวความคิดของ โคล (Cole 1987, อ้างถึงในสุจิตรา ศรีนวล, 2533) ซึ่งโคลเห็นว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น คือการเข้าใจคุณค่าทางทฤษฎีของ หลักการสอนและสามารถประยุกต์หลักการนั้นมาใช้ในการปฏิบัติจริง รูปแบบการให้ ความรู้ของโคลมิได้มองรูปแบบในเชิงวิธีสอนแบบต่างๆ ที่ใช้ในชั้นเรียนเท่านั้น หาก แต่กว้างออกไปถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วย

อนึ่ง การสร้างรูปแบบการให้ความรู้ในครั้งนี้ มีแนวความคิดและ ทฤษฎีมากกว่าหนึ่งมาผสมผสานกัน สิ่งนี้เป็นแนวทางแก่ผู้วิจัยในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน ซึ่งสเติร์น (Stern, 1984 อ้างถึง ใน อรุณี สถิตยภัคกุล, 2534) กล่าวว่ารูปแบบการสอน องค์ประกอบแต่ละ

องค์ประกอบมีความสำคัญที่เชื่อมกัน องค์ประกอบทั้งหมดจะต้องมีบทบาทร่วมกัน จึงจะทำให้รูปแบบการสอนนั้นๆ มีประสิทธิภาพตามต้องการได้ ซึ่งแสดงว่าการจัดองค์ประกอบให้มีความสอดคล้องกันนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ และความละเอียดรอบคอบของผู้พัฒนารูปแบบที่ต้องคิดและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน แม้ว่าจะยังไม่มีข้อกำหนดใดในศาสตร์ของการสอนว่า การกำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบจะต้องมีลักษณะอย่างนั้นอย่างนี้ก็ตาม รูปแบบการให้ความรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนี้ใกล้เคียงกับรูปแบบการสอนของนักการศึกษา 2 ท่าน คือ จอยซ์และเวล (Joyce and Weil, 1986 อ้างถึงใน สุจิตรา ศรีนวล, 2533) ได้แก่รูปแบบการสอนที่เน้นการจัดกระบวนการ (The Information-Processing Family) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ (The Personal Family) รูปแบบที่เป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) และรูปแบบที่เน้นการปรับพฤติกรรมตอบสนอง (The Behavioral System Family) โดยรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะผสมผสานรูปแบบดังกล่าวข้างต้นนี้เข้าด้วยกัน ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลด้วยการทดลองใช้รูปแบบที่ประดิษฐ์ขึ้นในสถานการณ์จริง และผลจากการทดลองพบว่าเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศ พบว่า รูปแบบการให้ความรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและแบบทดสอบความรู้และแบบวัดเจตคติมีความเชื่อมั่นเพียงพอในการนำไปใช้ได้จริง ซึ่งเป็นไปตามลักษณะเครื่องมือรวบรวมที่ดี กล่าวคือมีความตรงตามเนื้อหา เป็นคุณภาพของเครื่องมือวัดที่สามารถวัดได้ตามเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยสร้างแบบทดสอบความรู้และแบบวัดเจตคติจากการกำหนดข้อมูลและตัวชี้วัดว่าในการวิจัยครั้งนี้ต้องการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศเป็นตัวชี้วัด เวนัส (Vanus 1986, อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2535) ว่า เนื้อหาและตัวชี้วัดที่กำหนดนั้น มีความตรงสามารถใช้วัดและเป็นตัวแทนของแนวคิดในการวิจัยนั้นได้หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดจำนวนตัวชี้วัด 8 ด้าน (จากเนื้อหาวิชาตามแนวการสอนแบบจุลบทเรื่องอันตรายของการขายบริการทางเพศ 8 ตอน ๆ ละ 1 เรื่อง ใช้เวลา 8 ชั่วโมง) ซึ่งได้พัฒนาตัวชี้วัด โดยการวิเคราะห์

จากเอกสาร ตำรา ซึ่งมีจำนวนข้อคำถามด้านความรู้และเจตคติ ตอนละ 10 ข้อ แยกเป็นความรู้ 5 ข้อและเจตคติ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น ความรู้ 40 ข้อและเจตคติ 40 ข้อ และจากการตรวจสอบคุณภาพได้กระทำ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่แรกนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง ความเที่ยง ความเป็นปรนัย และครูผู้สอนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ เมื่อผ่านการตรวจสอบขั้นนี้แล้ว ผู้วิจัยนำไปตรวจสอบขั้นที่สอง โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามรายข้อ และทั้งชุดตามลักษณะเครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่ติดตั้งกล่าวไว้ในข้างต้น

3. ผลการศึกษาความรู้และเจตคติในเรื่องเกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศ เป็นผลที่ได้มาจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาใกล้ตัว และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ซึ่งโนลส์ (Malcolm S. Knowle อ้างถึงใน อุ่นตา นพคุณ, 2527 ก) กล่าวว่าผู้ใหญ่จะถูกกระตุ้นให้เรียนต่อเมื่อ เขามีความต้องการและสนใจ วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่คือ การใช้สถานการณ์เกี่ยวกับชีวิต ไม่ใช่เนื้อหาวิชา และอาจจะเนื่องจากสภาพปัญหาข้อเท็จจริงในชุดการสอนเป็นสิ่งใกล้ตัว ซึ่งเกิดขึ้นจริงในจังหวัดเชียงใหม่และกลุ่มจังหวัดในภาคเหนือ ผู้เรียนจึงมีความสนใจและตั้งใจตลอดระยะเวลาการให้ความรู้ 8 สัปดาห์ ทั้ง 8 เรื่อง ซึ่งตรงกับที่ เชียร์ศรี วิวิษลวี (2527) กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดี เมื่อบทเรียนนั้นสัมพันธ์กับสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงในสังคม การได้มีโอกาสฝึกแก้ปัญหาจะช่วยให้การเรียนรู้เพิ่มพูนขึ้น นอกจากนี้ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนที่ถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจูงใจและการเสริมแรงตลอดจนมี ความเข้าใจความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนมีการเตรียมตัวล่วงหน้าจากคู่มือการใช้รูปแบบและโดยการศึกษาหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากการศึกษาเนื้อหาความรู้และการใช้สื่อ ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาในระหว่างดำเนินกิจกรรม ดังนั้นความรู้ความสามารถของครูผู้สอนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังที่ รัตนา พุ่มไพศาล (2528) ได้กล่าวว่าการสอนที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับครูที่ดี และกล่าวถึงคุณสมบัติของครูและผู้นำที่ดีว่า ครูควรเป็นบุคคลที่มี

ทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจและให้อภัยคน นอกเหนือไปจากความรู้แล้ว ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะและลงมือปฏิบัติได้ มีความกระตือรือร้นในวิชานั้น และมีความกระตือรือร้นที่จะสอนด้วย

กระบวนการให้ความรู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกเหนือไปจากการจัดเตรียมแผนการสอนที่ดี การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ชัดเจน ความรับผิดชอบของครูและผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนความพร้อมด้านสถานที่และอุปกรณ์แล้ว กระบวนการให้ความรู้โดยสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดโอกาสการเรียนรู้ ซึ่ง รัตนา พุ่มไพศาล (2528) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียน อาจให้ข้อมูลเป็นช่วงเวลา แต่ไม่มีการเรียนรู้จะเกิดขึ้น การที่ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดโดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ มีความสำคัญมากกว่าการที่นักศึกษากะทำเองทุกอย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการให้ความสำคัญแก่วิธีการ (Method) เทคนิค (Technique) และเครื่องมือ (Device) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

กระบวนการให้ความรู้ผ่านชุดการสอนแบบจุลบท ได้กำหนดวิธีการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในลักษณะเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ใช้เทคนิคนำเสนอสิ่งที่จะศึกษาในรูปแบบของการอภิปราย การบรรยาย การอ่าน จับใจความจากบทความ เรื่องสั้น และข่าวจากหนังสือพิมพ์ การระดมพลังสมอง การศึกษาค้นคว้าอย่างจากการสัมภาษณ์ เทคนิคการนำเสนอดังกล่าวใช้ประกอบกับเครื่องมืออุปกรณ์ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เช่น วัสดุทัศน แลบบันทึกเสียง รูปภาพ จากสถานการณ์จริง หนังสือพิมพ์ ตลอดจนแบบประเมินผล ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากการอ่าน การฟัง การชมดู การวิเคราะห์และการวิจารณ์

กระบวนการให้ความรู้ดังกล่าวข้างต้น เน้นการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองเป็นลูกโซ่ตั้งแต่ต้นจนจบและเกิดการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สังเกตได้ กระบวนการเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์เดิมของตน ขณะเดียวกันก็ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ อีกทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที (Feed back) ภายหลังจากผู้เรียนทำแบบวัดความรู้และเจตคติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของ

ผู้ใหญ่ และทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่มีความต้องการรับประสบการณ์ใหม่ๆ ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับการประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนือง สม่่าเสมอ และการเรียนรู้จะเพิ่มพูนขึ้นจากความรู้ความคิดใหม่ๆ ความหลากหลายและความท้าทาย (เชียร์ศรี วิวิธสิริ, 2527) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีปัญญาทางสังคมของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากตัวแปรด้านสังคม โดยสังคมเป็นตัวแบบมนุษย์จึงเรียนรู้จากการสังเกต และตัวแปรด้านปัญญา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดเชิงเหตุ-ผลของมนุษย์อีกด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ ผสมผสานกันพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ครั้งนี้ขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากผลการทดลองรูปแบบพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และเจตคติของผู้เรียนหลังการให้ความรู้สูงกว่าก่อนให้ความรู้

กล่าวโดยสรุปภาพรวมแล้ว จะเห็นว่ารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยใช้ชุดการสอนแบบจุลบทที่ผสมผสานทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่และทฤษฎีจิตวิทยาสังคม สำหรับใช้ในการให้ความรู้แก่นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รูปแบบที่มีเนื้อหาความรู้สำคัญ รวม 8 เรื่อง และมีองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบรวม 11 ประการ (ดูรายละเอียดแผนภูมิที่ 1 แสดงการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศ) รูปแบบที่สร้างขึ้นนี้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากครูผู้สอนและผู้เรียนได้ทดลองใช้เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลปรากฏว่าครูผู้สอนสามารถดำเนินการให้ความรู้ได้ตามขั้นตอนและกลวิธีที่กำหนด และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และระดับเจตคติของผู้เรียน กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ของคะแนนเฉลี่ยหลังจากให้ความรู้สูงกว่าก่อนให้ความรู้ และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ารูปแบบการให้ความรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติได้และสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเจตคติได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้

ลำดับขั้นการศึกษาความรู้และเจตคติในการวิจัยครั้งนี้ พบปัญหาและอุปสรรค 3 ด้าน คือ 1. สื่อที่ใช้ 2. กิจกรรม 3. ระยะเวลา ดังนี้

1. ด้านสื่อที่ใช้ในการให้ความรู้ พบว่า วัสดุทัศนที่ใช้ในการให้ความรู้ เรื่องที่ 6 หลักฐานที่แสดงต่อสาธารณชน " โครงการทำลายล้างโสเภณีญี่ปุ่น " มีเสียงบรรยายชัดเจนแต่ภาพไม่ชัดเจน ครูผู้สอนได้ชมวีดิทัศน์ล่วงหน้าก่อนการพบกลุ่มนักศึกษา ได้แก่ปัญหาเฉพาะหน้าโดยใช้การบรรยายประกอบเป็นระยะ

2. ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สอนและผู้เรียน พบว่า กิจกรรมในการให้ความรู้ เรื่องที่ 4 ผลกระทบต่อสวัสดิภาพของผู้ขายบริการทางเพศใช้สื่อหลายประเภท มีผลทำให้ต้องแบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายถึง 3 ครั้ง ครูผู้สอนทั้ง 2 คน ได้ให้

ข้อเสนอแนะว่าควรปรับกิจกรรมให้นักศึกษาได้ศึกษาสื่อทั้ง 3 ประเภท คือ วิเคราะห์รูปภาพ ชำวจากหนังสือพิมพ์และจดหมายข่าวพร้อมกันในครั้งเดียว จากนั้นจึงแบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายและสรุปรายงานผล จะช่วยประหยัดเวลาได้

3. ด้านระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม พบว่า การใช้ชุดการสอน เรื่องที่ 7 และ 8 (ระหว่างวันที่ 17, 18 และ 24, 25 กันยายน 2538) ครูผู้สอนจำเป็นต้องปฏิบัติกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัดจริงจัง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาใกล้สอบปลายภาคเรียน เริ่มตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2538 ซึ่งช่วงเวลาการพบกลุ่มสัปดาห์สุดท้าย ครูผู้สอนต้องทำการสอนเสริมให้แก่ ผู้เรียน ครูผู้สอนได้เสนอแนะว่า การใช้ชุดการสอนในครั้งต่อไปควรเริ่มต้นใช้ประมาณระยะต้นของภาคเรียน คือ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคมในภาคเรียนแรก และระหว่างเดือนธันวาคม และมกราคม ในภาคเรียนที่สอง ซึ่งจะ เป็นช่วงที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

จากปัญหาอุปสรรคทั้ง 3 ด้านนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ด้าน คือ ด้านการนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนและด้านการวิจัย รายละเอียดมีดังนี้ คือ

1. ด้านการนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบการให้ความรู้จาก

เอกสารทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรทำความเข้าใจในรายละเอียดของเอกสาร ชุดคู่มือการใช้รูปแบบ และชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบท เนื่องจากมีลักษณะ การสอนที่เฉพาะตัว นอกจากนี้ควรเตรียมตัวล่วงหน้าเฉพาะเป็นเรื่องๆ ก่อนให้ความรู้ ในแต่ละครั้ง เพื่อสามารถดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่น เรียบร้อย และบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.2 ครูผู้สอน/วิทยากร ควรพิจารณาผู้เรียน/ผู้รับการอบรมในด้าน ความพร้อม ความสนใจ และวุฒิภาวะด้วย เพื่อเลือกเนื้อหาที่จะให้ความรู้ได้อย่าง สอดคล้องเหมาะสม

1.3 ครูผู้สอนสามารถเลือกหรือปรับหรือประยุกต์ใช้สื่ออื่นและสื่อ บุคคลได้ตามความเหมาะสม เช่น ชาวที่มีความเป็นปัจจุบัน การจัดนิทรรศการ กระจาดานข่าว การศึกษานอกสถานที่ ตลอดจนการเชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้ เป็นต้น

1.4 ควรใช้รูปแบบการให้ความรู้โดยไม่อยู่ในช่วงใกล้ระยะสอบ เพื่อทำให้ครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

2. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.1 ควรนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียน การสอนการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

2.2 ควรนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษานอกโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 ควรนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้ในการจัดการศึกษาแก่ประชากร กลุ่มเป้าหมายทางการศึกษานอกโรงเรียน 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มบุคคลที่พลาดโอกาส ทางการศึกษาในระบบโรงเรียน 2. บุคคลที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ ต้องการได้รับโอกาสทางสังคมที่ติดเทียมกับบุคคลอื่น และ 3. กลุ่มประชากรทั่วไป ที่ต้องการโอกาสเพิ่มเติมในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว

3. ด้านการวิจัย

3.1 ควรได้มีการนำรูปแบบการให้ความรู้ไปใช้กับนักศึกษากการ ศึกษานอกโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียน แบบทางไกล และตนเอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างประชากรมากขึ้น

3.2 ควรได้มีการนำรูปแบบการให้ความรู้^{นี้}ไปใช้กับผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งด้านความรู้ทั่วไปและระดับเจตคติ

3.3 ควรได้มีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน/นักศึกษา ที่เรียนในระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภายหลังจากได้ให้ความรู้ตามรูปแบบการให้ความรู้^{นี้} เนื่องจากมีวัยและวุฒิภาวะใกล้เคียงกับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย